

معتزله

تاریخ و عقاید

علی آقا نوری

www.ketab.ir

نشر ادیان

۱۴۰۰

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ

وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ

عِنْدَ اللَّهِ أَتَقِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

(حجرات: ۱۳)

- سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت
موضوع
موضوع
موضوع
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی
- : آقائوری، علی، ۱۳۳۹ -
: معتزله: تاریخ و عقاید / نویسنده علی آقائوری.
: قم : نشر ادیان، ۱۴۰۰.
: ۱۳۶ ص.
: نشر ادیان: ۲۷۱
: 978-622-7969-02-3
: کتابنامه.
: معتزله — تاریخ
Motazilites -- History :
: معتزله — عقاید
Motazilites -- Doctrines :
: م ۷ / ۲۳۷۲ BP
: ۲۹۷/۵۲۲
: ۸۶۵۶۸۷۹

قم، پردیسان، روبه‌روی مسجد امام صادق (علیه السلام)، دانشگاه ادیان و مذاهب.

تلفن: ۰۲۵-۳۲۸۰۳۶۱۰، ۰۲۵-۳۲۸۰۳۱۷۱.

تلفکس مرکز پخش و فروش: ۰۲۵-۳۲۸۰۶۶۵۲.

فروشگاه اینترنتی:

www.Adyanpub.com

@ketabsara_adyan

معتزله: تاریخ و عقاید

- نویسنده: علی آقائوری
- با همکاری: اعظم خوش صورت موفق
- ناشر: ادیان
- نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰
- طراح: مهدی محمدی شجاعی، شهرام بردبار
- صفحه آرا: نیره نجفی
- چاپ: مؤسسه بوستان کتاب
- شمارگان: ۵۰۰
- مرجع قیمت: وبسایت رسمی انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۶۹-۰۲-۳

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

مقدمه ۷

فصل اول: پیشینه و چگونگی شکل گیری معتزله / ۱۳

۱. تأثیرپذیری از منابع و اندیشه‌های فلسفی غیرمسلمان ۱۴
۲. کناره گیری اهل اعتزال از جنگ در عصر خلافت امام علی (ع) ۱۶
۳. عکس العمل معتزله در برابر دیگر جریان های فکری و کلامی دیگر مسلمانان ۱۹

فصل دوم: دوره های تاریخی / ۲۳

۱. دوران رشد تدریجی و شکل گیری فرقه ای (از آغاز تا خلافت مامون) ۲۳
۲. دوران نفوذ و اقتدار سیاسی - اجتماعی (از خلافت مامون تا متوکل عباسی) ۲۵
۳. دوران ضعف و افول تدریجی ۳۱
۴. دوره تجدید حیات معتزله در عهد آل بویه ۳۴
۵. دوره انتقال (از سال ۴۴۷ - ۶۵۶) ۳۶

فصل سوم: عوامل اوج و فرود / ۳۷

۱. عوامل و زمینه های اقبال به تفکر معتزلی ۳۷
۲. عوامل ناکامی و افول تفکر اعتزال ۳۸

فصل چهارم: مناسبات فکری و اجتماعی معتزله با دیگر فرق / ۴۱

۱. مناسبات معتزله و شیعیان امامی ۴۲
۲. مناسبات معتزله و زیدیه ۴۷

فصل پنجم: مبانی و روش فکری معتزله / ۵۱

۱. ترجیح دلیل عقل از نگاه معتزله ۵۲
۲. معتزله و تفسیر عقلانی از قرآن ۵۵

فصل ششم: اندیشه‌های کلامی معتزله / ۵۹

۱. اصول پنج‌گانه اعتقادی ۶۰
۱. توحید ۶۱
۲. عدل ۶۶
۳. وعد و وعید ۷۱
۴. امر به معروف و نهی از منکر ۷۲
۵. منزلت بین المنزلتین ۷۳
۲. امامت و خلافت در اندیشه معتزله ۷۵
۳. نبوت و ویژگی‌های آن در اندیشه معتزله ۷۸

فصل هفتم: اندیشمندان و شخصیت‌های تاثیرگذار معتزله / ۷۹

۱. واصل بن عطا ۷۹
۲. عمرو بن عبید ۸۳
۳. ابو هذیل علاف ۸۵
۴. ابراهیم نظام ۸۹
۵. بشر بن معتمر ۹۳
۶. احمد بن ابی‌دواد ۹۵
۷. ابو عثمان عمرو بن بحر جاحظ ۹۶
۸. ابوعلی جبایی ۹۷
۹. ابو هاشم جبایی ۹۹
۱۰. قاضی عبدالجبار ۱۰۱

فصل هشتم: نو معتزلیان / ۱۰۷

۱. عوامل و زمینه‌های اجتماعی و فکری ۱۰۸
۲. چالش با مخالفان فکری ۱۱۳
۳. ظهور شخصیت‌های برجسته و تاثیرگذار ۱۱۴
۴. مناسبات فکری با معتزله کهن ۱۱۶
- الف) مشابهت‌ها ۱۱۸
- ب) تفاوت‌ها ۱۲۰
- پیوست‌ها ۱۲۳
- فهرست منابع ۱۲۷